

Zašto etički kodeks?

Osnovna ideja osnivanja neprofitnih, nevladinih organizacija je da služe javnom interesu i opštem dobru. Iskustvo neprofitnog sektora iz prethodnih dvadesetak godina pokazalo je međutim, da ideje i značenja termina kao što su opšte dobro, javni interes, sistem vrednosti ili demokratsko društvo nemaju i ne mogu imati univerzalno značenje. Sa druge strane, značenje tih reči jeste od suštinske važnosti za rad neprofitnih organizacija; dakle, legitimno pitanje je: kada organizacija govori o javnom interesu ili sistemu vrednosti, kako možemo znati o čemu zapravo govori?

Dalje, neprofitni sektor u Srbiji sve više teži i sve više postaje partner drugim sektorima u kreiranju i razvijanju društva. Sve veće javno prisustvo i značaj sektora, kao i činjenica da se sektor finansira od javnih sredstava, podrazumevaju i veću odgovornost — građanima i građankama, zajednicama u kojima radimo, društvu koje pokušavamo da promenimo na bolje. Iako postoje zakoni koji regulišu naš rad, nije uvek sasvim jasno na koji način smo odgovorni građanima i građankama — svojoj bazi, korisnicima?

Na kraju, jedna od najvažnijih uloga neprofitnog sektora jeste i da bude neka vrsta korektivnog faktora u društvu, da ukazuje na razlike između deklarativnih vrednosti i stvarnog ponašanja u oba druga sektora. Neprofitni sektor u Srbiji je, u većini, tu ulogu dostojno i obavljao u proteklih dvadeset godina. Ali sektor koji preuzima takvu ulogu mora biti svestan da i unutar sektora mogu postojati isti problemi: razlika između deklarativne posvećenosti vrednostima i njihove stvarne primene u praksi. Realno je pitanje onda: ko i kako uočava tu razliku? Ili drugim rečima: ko čuva čuvare?

Ne postoji jedan i jasan odgovor na ova pitanja. Ali jedan od odgovora može biti samoregulacija, odnosno uspostavljanja zajednice organizacija koje su razjasnile šta su njihove osnovne vrednosti i šta je njihovo značenje, i dobrovoljno prihvatile da ih se pridržavaju. Ta zajednica nije formalna zajednica i ne podrazumeva asocijacije, mreže ili koalicije. To je zajednica bazirana na jasnom i dobrovoljnom prihvatanju istih vrednosti i principa rada.

Za takvu zajednicu, od presudne je važnosti način na koji se u njoj postiže konsenzus oko sistema vrednosti, kao i brojnost i posvećenost pripadnika zajednice koji se aktivno uključuju u proces stvaranja i unapređivanja tog sistema. Zato je prvi korak u pokušaju da se makar delimično odgovori na postavljena pitanja predlog etičkog kodeksa.

Tekst pred vama je samo to: predlog. Otvoren je za diskusiju, razgovor, dijalog.

Ovim kodeksom utvrđuje se skup vrednosti i principa kojih se u svom radu i ostvarivanju ciljeva pridržavaju organizacije potpisnice.

ETIČKI KODEKS UDRUŽENJA GRAĐANA

OSNOVNE POSTAVKE

Društvena promena i neprofitnost

Verujemo da je društvena promena osnova našeg rada. Ideje kojima se vodimo nisu usmerene na ličnu korist, već na dobrobit veće grupe ljudi i društva u celini.

Poštovanje ljudskih prava

Verujemo da svi građani i građanke imaju ista ljudska prava. Podržavamo primenu relevantnih međunarodnih dokumenata o ljudskim pravima, a posebno Evropske konvencije o ljudskim pravima.

Verujemo da društvo treba da teži da obezbedi ravnopravne mogućnosti za sve bez obzira na pol, rasnu, etničku i religioznu pripadnost, socijalno poreklo i društveni status, obrazovanje, starost, fizičke i psihičke sposobnosti, seksualnu orijentaciju ili bilo koju drugu ličnu osobinu.

Aktivizam

Verujemo da svako ima ličnu odgovornost prema društvu, koja se odražava kroz aktivno zalaganje za vrednosti koje poštujemo i delovanje za društvenu promenu koju želimo da postignemo.

Odgovornost

Kao nevladine i neprofitne organizacije odgovorni smo za svoj rad i rezultate javnosti, našim korisnicima i partnerima, zajednicama u kojima radimo.

PRINCIPI RADA

Primenjujemo vrednosti u praksi

Ideje o društvenoj promeni za koje se zalažemo odražavaju se u praksi kroz način na koji radimo da bismo ostvarili svoje ciljeve, kroz strukturu organizacija, procedure i pravila rada, odnos prema osobama koje angažujemo i zapošljavamo, volonterima, građanima, partnerima i promovisanje u javnosti.

Istinito prikazujemo informacije vezane za naš rad, aktivnosti i rezultate.

Nezavisni smo

Nezavisni smo u odlučivanju i ostvarivanju svojih ciljeva, aktivnosti i programa.

Ne prihvatamo obaveze prema bilo kom pojedincu, organizaciji, instituciji ili političkoj partiji ukoliko one mogu uticati na nezavisnost u donošenju odluka.

Uspostavljamo procedure i pravila za rad koje sprečavaju donošenje odluka koje nisu u skladu sa našim vrednostima ili ne doprinose društvenoj promeni koju želimo da postignemo.

Poštujemo zakon

Odgovorni smo vladavini zakona u državi u kojoj radimo kroz poštovanje zakona, propisa i međunarodnih ugovora koji se primenjuju u Srbiji.

Ukoliko se ne slažemo za zakonima, ne kršimo ih, već aktivno delujemo da ih promenimo.

Obezbeđujemo najviši kvalitet upravljanja

Posvećeni smo stalnom unapređivanju dobrih praksi u upravljanju našim radom.

Smatramo da nezavisna i volonterska tela, poput Upravnih i Nadzornih odbora imaju važnu ulogu u odlučivanju i nadgledanju naših aktivnosti, rada i rezultata.

Za članove/ce Odbora biramo kompetentne, odgovorne i nezavisne osobe.

Imamo jasne politike konflikta interesa

Svesni smo da svako od nas može, u okviru svakodnevnog posla, doći u situacije u kojima se sukobljavaju različiti interesi.

Ulažemo napore i uspostavljamo procedure da sve postojeće i potencijalne sukobe interesa na vreme prepoznamo i sprečimo, odnosno korigujemo tako da ni u jednoj situaciji ne nanese štetu organizaciji, našim korisnicima, partnerima i saradnicima.

Naš rad je javan

Smatramo da smo za naš rad odgovorni građanima i građankama Srbije.

Zato sve aspekte našeg rada činimo dostupnim javnosti — bilo da je reč o aktivnostima, rezultatima ili finansijskim sredstvima.

Profesionalni smo u obavljanju aktivnosti

Posvećeni smo stalnom unapređivanju kvaliteta našeg rada.

Angažujemo kompetentne osobe, ažurni smo, informisani i poštujemo principe dobre komunikacije.

Ispunjavamo obećanja i obaveze koje preuzimamo i ne preuzimamo obaveze za koje nismo sigurni da možemo da ih ispunimo.

Principijelni smo u prikupljanju sredstava

Pri prikupljanju sredstava vodimo računa o ciljevima, programima i realnim potrebama i kapacitetima organizacije.

Zato apliciramo samo za sredstva i aktivnosti koji su u skladu sa našim ciljevima i programima i koje možemo kompetentno i kvalitetno da obavljamo.

Odnos prema sredstvima koja su nam poverena

Odnosimo se odgovorno prema sredstvima koja su nam poverena.

Pažljivo upravljamo finansijama i vodimo računa kako o efikasnosti tako i o efektivnosti.

Poštujemo ljude koji rade

Poštujemo prava naših zaposlenih i interna dokumenta, pravila i procedure formiramo tako da su u skladu sa relevantnim međunarodnim i nacionalnim dokumentima o poštovanju ljudskih prava.

Tretiramo zaposlene i volontere sa poštovanjem i dostojanstvom, vodimo računa o zdravlju i socijalnoj sigurnosti, ulažemo u njihov razvoj i omogućavamo da iskoriste potencijale, trudimo se da adekvatno nagradimo njihov trud.

Cenimo korisnike

Prema ljudima sa kojima radimo odnosimo se profesionalno, ljubazno, pristojno i pošteno, sa poštovanjem i dostojanstvom.

Imamo jasnu komunikaciju i otvoreni smo u vezi toga šta možemo i šta ne možemo da uradimo.

Uključujemo ih u odluke koje donosimo.

Ne pravimo razliku među njima bez obzira na bez obzira na pol, rasnu, etničku i religioznu pripadnost, socijalno poreklo i društveni status, obrazovanje, starost, fizičke i psihičke sposobnosti, seksualnu orijentaciju ili bilo koju drugu ličnu osobinu.

Uspostavljamo mehanizme koji omogućavaju korisnicima da izraze kritičko mišljenje o našem radu.

Poštujemo principe dobre saradnje

Sa organizacijama, institucijama i licima sa kojima komuniciramo ili saradujemo rukovodimo se principima uzajamnog uvažavanja i međusobnog poštovanja i tolerancije.

Ukoliko upućujemo kritike na njihov rad, ne upotrebljavamo uvrede, laži i klevete, a pre izricanja mišljenja prikupimo sve informacije i uverimo se da su tačne.

Posebno vodimo računa o poštovanju ovih principa prilikom komunikacije i saradnje sa drugim organizacijama civilnog društva. Pružamo aktivnu podršku svim inicijativama civilnog društva osim ukoliko su u suprotnosti sa našim vrednostima i principima.